

11. Sheffer, D. (2011) *Deti i podrostki. Psihologiya razvitiya*. 6-e izdanie. Sankt-Peterburg: Piter. 969 [in Russian].
12. Chomsky, N. (1965) *Aspects of the theory of syntax*, Cambridge, MA: MIT Press [in English].
13. Ellis, R. (2005) *Second language acquisition & language pedagogy*. Philadelphia, PA: Clevedon. In Barbara Kerr, Sanford Cohn, and Kara T. McAlister. ISB4: *Proceedings of the 4th International Symposium on Bilingualism*, ed. James Cohen, Kara T. McAlister, Kellie Rolstad, and Jeff MacSwan, Somerville, MA: Cascadilla Press. 1177–1186.
14. Shea C. H., Shebilske W. L., Worchel S. (1993) *Motor learning and control. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1993.*

РАЗВИТИЕ ЛИНГВИСТИЧЕСКОЙ ОДАРЕННОСТИ

Лавриченко Наталья Николаевна

доктор педагогических наук, профессор кафедры иностранных языков и методики преподавания
Глуховский национальный педагогический университет имени Александра Довженко

Статья посвящена лингвистической одаренности как разновидности отраслевых одаренностей. Рассмотрены предпосылки и сенситивные периоды развития языковых способностей у детей в процессе взросления, а также условия и факторы трансформации способностей в одаренность, талант. Отдельное внимание уделено подвидам лингвистической одаренности в совокупности их характеристик, функциональных проявлений и особенностей практической реализации.

Ключевые слова: язык, лингвистически одаренная личность, развитие способностей.

Отримано редакцією 30.05.2019 р.

УДК 378:37.091.12.011.3 - 051:8

DOI: 10.31376/2410-0897-2019-2-40-111-117

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАГМАТИЧНОГО КОМПОНЕНТА ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТІВ У ПРОЦЕСІ ТЕКСТОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Святогорів Ігор Анатолійович

аспірант кафедри української мови та літератури
Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка
e-mail: slgaryk@ukr.net
ORCID ID: 0000-0002-4397-197X

У статті проаналізовано реалізацію прагматичного компонента публіцистичних текстів у процесі текстотворчої діяльності студентів. Автором розглянуто роль вербального компонента у досягненні прагматичної мети публіцистики, розкрито структуру прагматики тексту на декількох рівнях: фонографічному, лексичному, синтаксичному та текстовому. Звернуто увагу на необхідність вивчення слова як компонента мовленнєвої діяльності. Визначено текстотворчу діяльність студентів як процес створення змістових комунікативних одиниць (від окремого речення до цілого тексту), граматична і композиційна структура яких умотивована стилем і жанром.

Ключові слова: прагматика; прагматичний компонент; публіцистичний текст, текстотворча діяльність.

Постановка проблеми. Особливістю засвоєння мови на сучасному етапі є вивчення її в соціальному аспекті, адже завдяки такому підходу ми можемо більш детально зрозуміти функціонування мови та умови її розвитку, пояснити складні явища у сфері лінгвістики. Використання лексичного багатства мови, виражальних засобів допомагають автору досягти мети висловлювання, впливати на читача. Тому для кожного публіцистичного тексту характерною є прагматична спрямованість.

Актуальність прагматичного аспекту тексту визначається тим, що на сьогодні інформація, яку ми отримуємо із засобів масової інформації, є невід'ємним складником повсякденного життя. Кожен, хто дивиться телевізор, слухає радіо, користується Інтернетом, купує друковані видання або просто виходить на вулицю, автоматично поповнює численні ряди її споживачів. Урахування важливості таких текстів для відображення навколишньої дійсності в мові та мовленні є продуктивним аспектом текстотворчої діяльності майбутніх

фахівців.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемою формування текстотворчих умінь суб'єктів навчальної діяльності займалися такі науковці, як: О. Андрієць, В. Бадер, І. Варнавська, О. Глазова, Н. Грона, І. Нагрибельна, М. Оліяр, Л. Паламар, Н. Янко та ін.

Прагматичні аспекти текстового рівня вивчалися І. Гальперінім, Г. Колшанським, В. Наєром, З. Тураєвою та ін. Учені доводять, що смисловою одиницею комунікації може бути не окреме висловлювання, а тільки текст, оскільки в ньому здійснюється завершеність визначеного смислу комуні кантів [1, с. 21]. Якщо раніше лінгвісти визначали прагматику як науку про відношення знаків (слів) до мовця, то предмет сучасної прагматики – зв'язний і достатньо довгий текст у його динаміці – дискурс, співвіднесений із головним суб'єктом, з «Его» всього тексту, з людиною, яка промовляє текст» [2, с. 332].

Мета статті – дослідити реалізацію прагматичного компонента під час створення студентами текстів публіцистичного стилю.

Виклад основного матеріалу. Людський фактор є головним поняттям у прагматичі. Прагматика вивчає всі умови, за яких людина використовує мовні знаки, тобто умови адекватного вибору та застосування мовних одиниць з метою досягнення кінцевої мети комунікації – впливу на партнера, створення прагматичної настанови.

Наукові джерела репрезентують прагматичну настанову як «матеріалізований у тексті усвідомлений конкретний намір адресанта для створення відповідного впливу на адресата» [3, с. 3; 4, с. 8]. Призначення текстів публіцистичного стилю – переконання, вплив на маси, формування в людей визначеного ставлення до різноманітних проблем, повідомлення інформації, що має суспільне значення. Прагматична настанова у таких текстах реалізується шляхом інформаційної цілеспрямованості й установки на дії читацької аудиторії.

Прагматична мета публіцистичного тексту досягається використанням вербального компонента: економія мовних засобів, лаконічність викладу при інформативній насиченості; наявність суспільно-політичної лексики і фразеології, переосмислення лексики інших стилів (зокрема, термінологічної); застосування характерних для цього стилю мовних стереотипів, кліше; жанрова багатогранність, різноманітність стилістичного використання мовних засобів, багатозначності слова, ресурсів словотвору (авторські неологізми), емоційно-експресивної лексики; уживання зображувально-виразних засобів мови, зокрема засобів стилістичного синтаксису (риторичні питання і вигуки, паралелізм побудови, повтори, інверсія тощо).

Жанри публіцистичного стилю активно взаємодіють із текстами інших функційних стилів, використовуючи їх прагматичні засоби і прийоми. У них, за словами дослідників, спостерігається змішування розмовної мови, щоб бути зрозумілим, наукового стилю, щоб бути точним, художнього, щоб справити враження. Уплив на читача (переконання, полеміка, агітація, пропаганда) вимагає широкого застосування експресивних мовних засобів. Якщо в художній літературі експресивність має індивідуально-образний характер і має на меті емоційний і естетичний вплив на читача, то експресивність у публіцистиці слугує впливу на маси з метою спонукання їх до активних дій, а також формування суспільної думки.

Виявляється тенденція до зближення норм усної й писемної мови: з одного боку, оскільки варіанти писемної мови сприймаються як найбільш очевидно нормативні, то вони починають діяти і в усному мовленні, з іншого боку – навіть у діловому стилі відбувається процес поступової відмови від застарілих, книжно-писемних форм і конструкцій, що закріплюється мовною практикою публіцистики.

У науковій літературі структура прагматики тексту репрезентована декількома рівнями (*фонографічний, лексичний, синтаксичний та текстовий*) із властивими тільки їм одиницями.

На фонографічному рівні акцентуються такі одиниці: графон (стилістично значуще відхилення від графічного стандарту чи орфографічної норми, що створює ефект автентичності й достовірності позначення індивідуальних чи діалектних порушень фонетичної норми), великі літери, лапки, курсив, підкреслення. Такі графічні засоби розкривають задум адресанта, його ставлення до ситуації, маркують підтекст повідомлення. У висловлюваннях будь-якого стилю, і в тому числі в публіцистичних текстах, адресант застосовує курсив для

акцентування висловлювання, заохочуючи адресата звернути увагу саме на це повідомлення, створюючи при цьому прагматичний ефект. Завдяки використанню такого графічного прийому, здійснюється розподілення інформації на компоненти за ступенем її важливості. За допомогою виділення шрифту адресант вносить додаткову інформацію, виділяє окремі моменти повідомлення, що призводить до потрібного впливу на адресата. Така зовнішня нестандартність тексту підвищує шанси на успішність комунікації.

Капіталізація – ще один поширений спосіб, який використовується на фонографічному рівні. Застосовуючи великі літери, адресант намагається конкретизувати повідомлення. Слово, написане великими літерами, набуває особливого семантичного значення і це обумовлено далеко не нейтральним ставленням адресанта до виділеної одиниці. Основна функція великої літери у ділових документах – це посилені експресивність висловлювання. Інколи велику літеру використовують для компресії повідомлення.

Дослідження прагматики на синтаксичному рівні акцентується в розрізі прагматики словосполучення і прагматики речення. Словосполучення, як і слово, не володіє комунікативною самостійністю, але як і слово, має своє оцінне прагматичне значення, яке може змінюватися в кожній конкретній ситуації. Як і в слові, значення у словосполученні може бути прихованим іншими типами значень, і декодування його залежить від екстралінгвістичних чинників та від контексту, тобто від тих слів, які входять у це словосполучення й інтерпретують ставлення адресанта до мовлення.

Система прагматики словосполучення складається із таких елементів, як емотивний, оцінний, комунікативний компоненти та прагматичне значення, яке залежить від ситуації спілкування. Основна відмінність словосполучення від речення полягає у тому, що самостійні комунікативні дії виконуються тільки за допомогою речень або текстів. Усі рівні, розташовані до речення, а це слова та словосполучення, утворюють так звану номінативну базу і, у свою чергу, речення та текст вважаються комунікативним підґрунтям. Це доводить той факт, що речення характеризується своїм адресантом та адресатом і формується в комунікативно-прагматичному контексті. Цілком зрозуміло, що прагматичний потенціал речення набагато потужніший за потенціал словосполучення і може застосовуватись для опису визначеної ситуації. Речення у прагматичному плані набагато ближче знаходиться до тексту, ніж до словосполучення. Прагматику речення визначено його організацією. Причому ефективність розуміння повідомлення залежить саме від організації речення. Найпоширеніші серед них – питальні речення, чие активне дослідження можна пояснити тим, що вони формують і стимулюють комунікативний процес. Цим і пояснюються два основні завдання, які реалізує адресант під час використання запитання: отримання інформації (вихідна мета) та здійснення комунікативного акту (кінцева мета). Таким чином, стає очевидним, що засоби синтаксичного та текстового рівнів мови відіграють важливу роль у передачі інформації.

Текст створюється із чогось і це щось (одиниці мови) передає смисли, які створюють прагматичний ефект. Інколи достатньо одного слова у всьому висловлюванні, щоб здогадатись про прагматичний задум мовця, адже в семантиці цього слова закодована інформація про ставлення мовця до того, що він повідомляє. Отже, лексичні одиниці повинні бути базовими не тільки номінативною, але й прагматичною діяльністю. Таким чином, разом з прагматикою висловлювання та тексту існує прагматика слова. Цілком очевидно, що якщо виключити прагматичний аспект із семантики слова, це приведе до абстрагування семантики від реальної ситуації спілкування.

Слово стає одним із основних засобів для вираження необмеженого числа думок і для реагування на необмежену кількість ситуацій. Необхідність вивчення слова як компонента мовленнєвої діяльності підтверджує той факт, що саме слово стає головним провідником інтенції людини, яка творить мовлення, основою для правильного розуміння смислу висловлювання. Саме людина є творцем слова, а тому в слові відображається багато проблем дослідження мови саме в комунікативно-прагматичному аспекті, тобто мови в ситуації спілкування.

Прагматика слова намагається дати відповідь на запитання: «З якою метою

використано слово?», «За яких умов правомірне використання такого слова?», а не «Що означає це слово?».

Слово має своє прагматичне значення, тобто те значення, яке воно набуває в ситуації спілкування. Це доводить той факт, що прагматичний компонент характеризує слово саме з позицій умов комунікації і особистості мовця. Саме за допомогою прагматичної інформації слова ми можемо досягти ефективного спілкування. Формуючи висловлювання або текст, мовець добирає мовні засоби, які є релевантні комунікативній ситуації, причому ця відповідність визначається не тільки референтним значенням слова, а й пов'язується з його прагматичними характеристиками.

До основних рис мови публіцистики належать: економія мовних засобів, стислість викладу і водночас інформативне його навантаження; уживання зрозумілих слів та висловів; використання суспільно-політичної термінології; помітна наявність мовних кліше, штампів; переосмислення лексики інших функціональних стилів, чіткість синтаксичних конструкцій, ретельно продумане вживання слів, використання різних виразних та зображальних засобів. Тому робота для організації текстотвірчої діяльності (а саме створення публіцистичних текстів) потребує ретельної підготовки та планомірної діяльності.

У контексті сучасних вимог випускники закладу вищої освіти мають оволодіти ґрунтовними теоретичними знаннями, виробити стійкі вміння і навички, набути творчих якостей, критичного мислення, сформувані ціннісне ставлення до майбутньої професійної діяльності, здатність до продуктивної комунікації. Оскільки базовим складником комунікації є текст, особливої ваги набуває текстотвірча діяльність. Уміння створювати тексти (усні і письмові) є показником сформованості мовної культури особистості, її лінгвокреативності.

На основі аналізу мовознавчих і лінгводидактичних джерел із досліджуваної проблеми визначено *текстотвірчу діяльність* студентів як процес, організований викладачем чи самоорганізований, створення змістових комунікативних одиниць (від окремого речення до цілого тексту), граматична і композиційна структура яких умотивована стилем, типом, жанром [5].

У процесі самостійної роботи під час вивчення дисципліни «Сучасна українська мова» з метою реалізації прагматичного аспекту публіцистичних текстів студенти виконували такі текстотвірчі завдання:

1. Перекажіть казку про Червону Шапочку, використовуючи засоби публіцистичного стилю.
2. Розгляньте словниковий склад поданого уривка. Усі слова тексту розподіліть на групи за характером значення (лексичне, граматичне, емоційне).

Крути, Крути, вас не забути!

Уже стало традицією у дні національної пам'яті збиратися біля пам'ятника Тарасові Шевченку. 29 січня, у день 94-ї річниці трагічної загибелі юних киян у нерівному бою під Крутами з більшовицькою ордою, що сунула на беззахисний Київ, сюди знову прийшли небайдужі. О 14 годині пополудні звідси під гаслом «Вони загинули, щоб ми жили» рушили маршем вулицями Одеси понад 200 націоналістів різного віку, переважно молодь...

Ті юнаки, це майже діти, котрі у вирішальний для молодшої країни час цілком добровільно – й це дуже важливо знати! – пішли у ту смертельну віхолу – вони виграли той бій. То була перемога – хоч і ціною життя. Тому й повинні ми це пам'ятати. Вони цілком свідомо зробили свій вибір. Згадаймо звернення студентів Київського університету від 11 січня 1918-го, коли Україна виявилася беззахисною перед ворогами: «Треба за всяку ціну зупинити цей похід, який може привести Україну до страшної руїни і довговічного занепаду. Хай кожен студент України пам'ятає, що в цей час злочинно бути байдужим».

Молоді люди не могли залишатися байдужими. Саме молодь виявилася найбільш жертвовною у той дуже небезпечний час. І про це треба також завжди пам'ятати. Так, вони виграли той нерівний двобій. Не їх вина у тому, що соціалістичний уряд фактично роззброїв молоду республіку, що був надто довірливим, навіть отримуючи ультиматуми. І що тодішня еліта не зуміла відстояти незалежність. Сьогодні бездумно обеззброєна країна також

стоїть перед небезпекою: з одного боку — зневажена Європою, а з іншого — її суверенність загрожена тиском зі сторони не надто дружнього сусіда, що знову затягує нашу державу у вельми небезпечні для її суверенітету об'єднання. Ще й із середини ці імперські заміри підтримують свої ж, внутрішні, недоброзичливі.

Тому Крути — це не лише генетична пам'ять народу. Й не тільки шана подвигу юних патріотів, котрі навечно залишаться у пантеоні українських героїв. Це ще й урок, який треба добре засвоїти. Це — приклад для нинішньої патріотичної молоді, котра живе у зовсім інших умовах, але за дуже подібних обставин. Вона може й повинна взяти — і бере! — на себе відповідальність за долю нації (За матеріалами Інтернетних джерел).

3. Уведіть подані фразеологізми в речення публіцистичного змісту (у контексті різних жанрів: нарис, фейлетон, рецензія), які будуть ключовими для передачі змісту тексту на тему «Відпочинок»:

- **ангельське терпіння** – безмірне і доброзичливе терпіння.
- **аж з медом та з маком** – сказати щось облесливо, нещиро, удавано доброзичливо.
- **аж жижки сіпає** – хто-небудь має сильне бажання або страх до чогось.
- **аж волосся дибки стало** – хто-небудь має сильне бажання або страх до чогось.
- **блудити словами** – говорити без потреби; говорити нісенітниці.
- **брати на кпини** – глузувати; кепкувати; насміхатись з когось.
- **вискочити як голий (козак, Кузьма) з маку (зневажл.)** – недоречно, невчасно сказати що-небудь або виступити з чимсь.
- **втерти маку (часнику)** – побити, суворо покарати кого-небудь.
- **вставляти палиці в колеса** – перешкоджати, заважати кому-небудь у здійсненні чогось.
- **думки колесом заходили** – хто-небудь втратив ясність, чіткість, послідовність мислення.
- **дірка без бублика** – нічого.
- **де Макар телят не пас** – далеко.

4. Напишіть есе на тему (за вибором студента): «Сучасні книжки схожі на пінопласт: кришиться і не прожовується» (Т. Зарівна); «Людина, коли щаслива, – вона гонорова. Інших недобачає. Думає, що Бога за бороду зляпала. А то Бог її на своєму гачку тримає...» (Марія Матіос); «У житті є біле й чорне, – і від того воно дістає смак» (Г. Пагутяк).

Висновки. Прагматична цінність тексту вимірюється прагматичним ефектом – ефектом впливу на реципієнта (читача). Суттєвою рисою публіцистичного тексту є його яскраво виражений прагматичний потенціал. Публіцистика орієнтована лише на сучасне суспільство, передбачає негайний відгук адресата (читача). Саме ця яскраво виражена прагматична спрямованість на сучасного читача визначає специфіку відбору мовних засобів, що максимально посилюють прагматичний потенціал тексту.

Вивчення публіцистики, її аналіз значною мірою сприяють формуванню якостей, які відповідають потребам морально здорової людини, спонукають майбутнього фахівця до творчої діяльності, формують здатність пропагувати прогресивні ідеї, учення, знання, здоровий спосіб життя, досліджувати закономірні, об'єктивні процеси, не знищуючи індивідуальність, яка є формою вираження об'єктивних закономірних зв'язків. Тому перспективи подальших розвідок у цьому напрямі вбачаємо у висвітленні інших засобів вербального компонента, щоб переконати читача, змусити його зайняти визначену суспільну позицію.

Список використаних джерел

1. Мецлер А. А. Прагматика коммуникативных единиц. Кишинёв: Штиинца, 1990. 100 с.
2. Степанов Ю. С. В поисках прагматики: (Проблема субъекта). Известия Академии наук СССР. Серия литературы и языка. Москва, Наука. 1981. № 4, с. 332.
3. Подолкова С. В. Средства реализации коммуникативности в научно-технических текстах (на материале текстов технической рекламы и аннотаций научно-экспериментальных статей) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04 / Сумск. гос. ун-т. Сумы, 2001. 200 с.
4. Наер В. Л. Прагматика текста и ее составляющие. *Прагматика и стилистика*. Сб. науч. тр. МГЛУ.

Москва, 1985. Вып. 245. С. 4–13.

5. Грона Н. В. Підготовка студентів педагогічних коледжів до формування у молодших школярів текстотворчих умінь: монографія. Ніжин: ПП Лисенко М. М., 2017. 592 с.

PUBLICISTIC TEXTS PRAGMATIC COMPONENT REALIZATION IN THE PROCESS OF TEXT GENERATING BY FUTURE SPECIALISTS

Sviatohorov Ihor

ukrainian Language and Literature Department, PhD student
T. H. Shevchenko National University «Chernihiv Kolehium»

Introduction. *The use of a rich variety of language vocabulary and expressive means helps the author to achieve the purpose of the utterance, influence on the reader. Therefore, each publicistic text is characterized by a certain pragmatic orientation.*

Topicality of the pragmatic aspect of the text is determined by the fact that today the information, which we obtain from mass media, is an integral part of everyday life. Consideration of the importance of such texts for the surrounding reality representation in language and speech is a productive aspect of text generating by future specialists.

Purpose. *The purpose of this paper is studying the pragmatic component realization in the process of publicistic texts generating by the students.*

Methods. *Methods of componential, contextual and distribution analysis are used in this paper.*

Results. *In this paper pragmatic attitude is defined as addressor's conscious intention to influence on the addressee in a certain way. The author examines the role of the verbal component in the achievement of the pragmatic purpose of publicistic texts as well as an active interaction of publicistic style genres with the texts of other functional styles by means of employing their pragmatic means and techniques.*

Text pragmatics structure was revealed on several levels: phonographic, lexical, syntactical and textual. The pragmatic system of a phrase is comprised of emotive, evaluating, communicative components; it also includes pragmatic meaning, which depends on the situation of communication.

Originality. *Pragmatics of the sentence is defined by its organization. The most wide-spread types of sentences are interrogative ones and an active study of them can be explained by the fact that they form and stimulate the communication process. This explains two major tasks carried out by the addressor when he asks a question: obtaining information (initial purpose) and performing an act of communication (ultimate purpose).*

Text generating by students was defined as a process of creating meaningful communicative units (from a separate sentence to the whole text), grammatical structure and composition of which is motivated by style and genre.

Conclusion. *Pragmatic value of the text is measured by the pragmatic effect – the effect of influence on the recipient (reader). An essential feature of the publicistic text is its pronounced pragmatic potential. Publicistic texts are oriented exclusively towards the modern society and presuppose an immediate response of the addressee (reader). Exactly this pronounced pragmatic orientation at a modern reader determines the specificity of selecting language means which enhance the pragmatic potential of the text to its maximum.*

Keywords: *pragmatics; pragmatic component, publicistic text, text generating.*

References

1. Mecler, A. A. (1990) Pragmatika kommunikativnyh edinic. Kishin'jov: Shtiinca [in Russian].
2. Stepanov, Yu. S. (1981) V poiskah pragmatiki: (Problema sub»ekta). Izvestija Akademii nauk USSR. Serija literatury i jazyka. M.: Nauka. 10 [in Russian].
3. Podolkova, S. V. (2001) Sredstva realizacii kommunikativnosti v nauchno-tehnicheskikh tekstah (na materiale tekstov tehnichekoj reklamy i annotacij nauchno-jeksperimental'nyh statej). Candidate's thesis. Sumy [in Russian].
4. Naer, V. L. (1985) Pragmatika teksta i sostavl'jajushhie. *Pragmatika i stilistika – Pragmatics and stylistics, issue 245, 4–13* [in Russian].
5. Grona, N. V. (2017). Pidgotovka studentiv pedagogichny`x koledzhiv do formuvannya u molodshy`x shkolyariv tekstotvorchy`x umin`. Nizhy'n: PP Ly'senko M. M. [in Ukrainian].

РЕАЛИЗАЦИЯ ПРАГМАТИЧЕСКОГО КОМПОНЕНТА ПУБЛИЦИСТИЧЕСКИХ ТЕКСТОВ В ПРОЦЕССЕ ТЕКСТОТВОРЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ

Святогоров Игорь Анатольевич

аспирант кафедры украинского языка и литературы

Национальный университет «Черниговский колледж» имени Т. Г. Шевченко

В статье проанализирована реализация прагматического компонента публицистических текстов в процессе текстообразующей деятельности студентов. Автором рассмотрена роль вербального компонента в достижении прагматической цели публицистики, раскрыта структура прагматики текста на нескольких уровнях: фонографическом, лексическом, синтаксическом и текстовом. Обращено внимание на необходимость изучения слова как компонента речевой деятельности. Текстообразующая деятельность студентов определена как процесс создания смысловых коммуникативных единиц (от отдельного предложения до целого текста), грамматическая и композиционная структура которых мотивированная стилем и жанром.

Ключевые слова: прагматика; прагматический компонент; публицистический текст, текстообразующая деятельность.

Отримано редакцією 19.05.2019 р.

УДК 373.3.34.015.3.613.(480)

DOI: 10.31376/2410-0897-2019-2-40-117-124

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ У ФІНЛЯНДІЇ

Карпусь Ольга Сергіївна

аспірантка кафедри педагогіки

Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

e-mail: olgaamour@i.ua

ORCID ID: 0000-0003-0176-5681

У статті розглянуто нормативно-правові засади здоров'язбережувального виховання школярів Фінляндії. З'ясовано, що прийняття здоров'язбережувальних законів, проектів і програм спричинило зміни пріоритетних напрямів в освіті та вихованні в багатьох країнах світу. У загальноосвітніх школах Фінляндії під час здоров'язбережувального виховання адміністрація шкіл керується низкою законів, що є важливою частиною Конституції Фінляндії. У статті зроблено аналіз основних статей нормативно-правової бази здоров'язбережувального виховання у фінських загальноосвітніх школах, які мають важливий вплив на освітній процес.

Ключові слова: здоров'язбережувальне виховання, здоровий спосіб життя, нормативно-правові засади, школярі, загальноосвітні школи, Фінляндія.

Постановка проблеми. Питання здоров'я людини, здорового способу життя в умовах сучасного стану екології, форм і засобів утримання чи досягнення здоров'я кожного члена суспільства цікавить дослідників усього світу. З метою формування, зміцнення та збереження здоров'я в багатьох країнах світу створюються мережі шкіл здоров'я, вводяться тематичні предмети, упроваджується здоров'язбережувальне виховання в заклади дошкільної, початкової, загальної середньої та вищої освіти тощо. Одним із найважливіших завдань здоров'язбережувального виховання школярів є формування здорового способу життя як ключового чинника збереження здоров'я нації. У переважній більшості європейських країн питання здоров'язбережувального виховання школярів вирішується на державному рівні. У загальноосвітніх школах Фінляндії здоров'язбережувальне виховання підкріплене Конституцією Фінляндії. А тому в межах нашого дослідження вважаємо за доцільне зосередитися на нормативно-правових засадах здоров'язбережувального виховання школярів у Фінляндії.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У міжнародному огляді політики Фінляндії «Здоров'я для всіх», опублікованому в 1991 році, відзначається, що розроблення політики здійснювалося переважно Міністерством соціальних справ і охорони здоров'я. Вивченням нормативно-правового забезпечення здоров'язбережувальної освіти в загальноосвітніх школах Фінляндії займалися такі дослідники: Г. Ванханен, К. Леппо, М. Коскінен, В. Сеппо та інші.

Останніми роками актуалізувалися дослідження, спрямовані на зміцнення здоров'я,